

SETNINGSTEST: – Nei, det sier jeg ikke, sier Ine Synnøve Aase (l. h.) til setningen Stig Rognes akkurat har spillt av. Professor Janne Bondi Johannessen noterer resultatet.

IKKE DATIV: Ine Synnøve Aase fra Bryne har fått sjekket dialekten.

ERLEND SKARSAUNE | tekst og foto:
esk@jbl.no

I et rom i det gamle meieriet på Bryne står et videokamera parat. Bak en PC sitter masterstudent Stig Rognes klar til å avspille en ny setning.

«Eg bor oppe i åsa», sier mannstemmen fra PC-en.

– Nei, det sier jeg ikke, sier Ine Synnøve Aase.

– Da har du ikke dativ, sier professor Janne Bondi Johannessen fra Institutt for nordiske og lingvistiske fag ved Universitetet i Oslo.

Samlingen rundt dativsetningen og andre setninger på klasserommet i det gamle meieribygget skyldes at Universitetet i Oslo for tiden holder på med en omfattende undersøkelse av dialekter.

Undersøkelsen er del av et nordisk prosjekt. Dialekter fra Norge, Sverige, Danmark, Finland, Island og Færøyene skal samles i en felles database. Også NTNU i Trondheim og Universitetet i

Tromsø er med.

Sju steder i Rogaland skal undersøkes. Mandag sto Time for tur.

– Vi snakker med fire personer hvert sted. To er under 30 år, to over 50. Og så er det fint hvis de ikke har vært mye ute og reist, og at de ikke har for mye utdanning. Vi vil ha mest mulig autentiske dialekter, sier Bondi Johannessen.

Sauesnakkis

Professoren forteller at tilsvarende dialektinnsamling ikke er blitt gjort tidligere. Tekniske hjelpemidler og rask transport gir innsamlingsarbeidet muligheter Ivar Aasen manglet i sitt arbeid.

Et omfattende materiale blir samlet i databasen når arbeidet er ferdig.

– Vi skal kartlegge sider ved dialekter som ikke er blitt undersøkt tidligere. Vi skal nemlig se på setningsbyggingen, sier lingvistikkprofessoren.

For å få til det, må informan-

tene på hvert sted gjøre en rekke ting. De skal ha en samtale med en annen informant. Så blir de intervjuet av innsamlerne. Tredje punkt er at de blir spurt om en lang rekke setninger. Til slutt blir det en hjemmelekkelse hvor de skal gå inn på en hjemmeside og oversette tekst til egen dialekt.

– Informantene kan ikke snakke om hva som helst. Datatilsynet krever at de ikke snakker om tidligere fengselsopphold, sykdom, politikk eller religion, sier Bondi Johannessen.

Hun forteller at informantene på Senja kunne snakke om lefsebaking. På Færøyene kunne de la praten gå rundt sauehold.

– Vi har ikke funnet et eget tema for jæren ennå, sier Bondi Johannessen.

«Sjå Per Ivar»

Lingvistikkstudent Stig Rognes spiller av en ny setning for Ine Synnøve Aase. Tredjeklasseeleven fra Bryne videregående skulle tenke seg om et lite øyeblikk.

– Ja, det kan jeg si, sier hun, for neste setning blir blankt avst.

Brynebuen synes det er spennende å få dialekten sin undersøkt.

– Jeg ble kastet ut i det. Det var vanskelig å skulle snakke sammen, men det gikk greit da vi først kom i gang.

Aase forteller at hun er opptatt av dialekten sin.

– Når jeg for eksempel blogger på nettet, bruker jeg ikke nynorsk eller bokmål. Jeg skriver på jærsk. Mitt inntrykk er at mange unge er stolte av jærdialekten sin, og vil beholde den, sier Aase.

Rognes fyrer av en ny setning fra PC-en: «Så svart ein hest har eg likke sett før.»

– Nei, det vil jeg ikke sagt. Vi er så late her og bruker minst mulig ord, sier Aase.

«Eg fekk vottene sjå Per Ivar», sier PC-stemmen.

– Ja, «sjå» kan jeg si, sier Aase.

– Det er færøysk det. Jeg gir den en femmer, sier professor Bondi Johannessen og krysser av

på skjemaet.

Evig liv

Fremdeles gjenstår det et godt stykke arbeid før alle dialekter er tatt opp og forevige. Professor Bondi Johannessen regner med at det vil gå et par år før prosjektet er i gang. Men da tror hun språkforskere verden over kan glede seg til en digital godtepose av dimensjoner.

– Alle språkforskere som er interessert i norske og nordiske dialekter kan få tilgang til nettsiden. Jeg kan godt se for meg at materialet blir brukt i undervisning også, sier Bondi Johannessen.

Hun forteller at dialekt databasen også vil være en skattekiste som kan brukes til annet enn å forske på setningsbygging.

– Ja, absolutt. Her kan man se på uttale, ordforråd, på bruken av spesielle ord. Så våre informanter har skapt seg et evig liv med være med på dette, sier Bondi Johannessen.

Ines setninger lagret for alltid

Språkforskere samler nå inn dialekter fra hele Norden. Mandag fikk professor Janne Bondi Johannessen brynt seg på brynedialekten til Ine Synnøve Aase.